

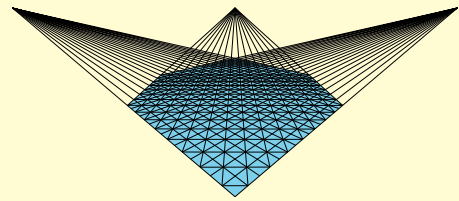
Nummer 47, september 2010

Nieuwe directeur voor het Zeeuws Archief

Foto's van fotograaf en uitgever D.P. Cornelisse in Zeeland in Beeld

De verwoesting van Middelburg in 3D

Kort nieuws

10
ZEEUWS ARCHIEF
2000-2010

Landhonger en zeedrift

Land & water, dat is het thema van de landelijke archievendag. Zaterdag 16 oktober 2010 kunt u daarom in het Zeeuws Archief vanaf 12.00 uur genieten van een zee(land)waardig programma. U bent van harte welkom!

Het Sloe

Landhonger en zeedrift, de zee neemt en de zee geeft. Zeeland dankt er zijn bestaan aan. Hoe dat zit wordt duidelijk gemaakt aan de hand van een klein deel van de provincie: het Sloe, het voormalige vaarwater tussen Walcheren en Zuid-Beveland, dat het Veerse Gat met de Westerschelde verbond. Hier blies de heldhaftige Bastiaan de Lange zijn schip, bemanning en zichzelf op in de strijd tegen de Spanjaarden, en ook hier polderde een Zeeuwse boer in 1955 (!) eigenhandig een eiland in. Dat was bijzonder want sinds 1904 was het recht op indijking exclusief voorbehouden aan de staat. De daaropvolgende juridische strijd won hij overtuigend – met behulp van archiefstukken. Het spannende en romantische verhaal over landhonger en zeedrift in het Sloe wordt tijdens rondleidingen door de depots verteld door Peter Sijnke, bekend van radio en tv.

Natte voeten en droge ogen

Onder de noemer 'Natte voeten en droge ogen' brengt het Zeeuws Archief vertellingen en een korte film over land en water, waaronder het verhaal van Nescio in Veere, verteld door Lieneke Frerichs. Zij publiceerde over twee onbekende brieven van de beroemde schrijver van *Titaantjes* en *De uitvreter*. Proeven van de producten van land en water kan ook: er zijn kleine gerechtjes van vergeten groenten verkrijgbaar en natuurlijk kunt u haringhappen.

Genealogische Contactdag

Waren mijn voorouders landrotten of varensgezellen? Wie meer te weten wil komen over zijn of haar voorouders kan 16 oktober terecht in de studiezaal voor de Zeeuwse Genealogische Contactdag. Hier kunt u de grote hoeveelheid bestanden van het Genealogisch Centrum (waaronder 150.000 overlijdensberichten) raadplegen. Deskundigen van de Genealogische Vereniging afdeling Zeeland en het Genealogisch Centrum helpen u met het opzetten van stamboomonderzoek. Vragen kunt u ook voorleggen aan de archiefexperts. Let op: de in de studiezaal aanwezige bestanden kunnen worden geraadpleegd, aanvraag van stukken uit de depots is niet mogelijk. Verder presenteren zich enkele genealogische organisaties en werkgroepen en kunt u contacten leggen met andere genealogen.

Het bloed kruipt..., lezing door Marjan Berk

Ook dit jaar organiseert de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief een lezing door een Bekende Nederlander. Vanaf 16.00 uur vertelt Marjan Berk over de spannende zoektocht naar haar voorouders. ▶

week van de geschiedenis **innl**

'Een polder voor een bruid', kopte het weekblad Eva, het rijk der vrouw, in november 1963.

Over het zoeken én vinden schreef zij in 2005 het boek *Het bloed kruipt...* Op zoek naar Jacob Cats. Haar familiearchief met de vele verrassende familiedocumenten die zij raadpleegde, wordt inmiddels geïnventariseerd in het Zeeuws Archief om opgenomen te worden in de collectie. De lezing vindt plaats in de Hofpleinkerk tegenover het Zeeuws Archief. Toegang € 5,-, gratis voor Vrienden van het Zeeuws Archief.

Na afloop kunt u napraten en uw boek laten signeren in het Zeeuws Archief. Lezing in samenwerking met

de DRVKKERY

Kijk in oktober voor het volledige programma op www.zeeuwsarchief.nl.

Nieuwe directeur voor het Zeeuws Archief

Dr J.L. (Hannie) Kool-Blokland wordt per 1 oktober de nieuwe directeur van het Zeeuws Archief te Middelburg. Zij volgt Roelof Koops als directeur op. Na het behalen van het wettelijk vereiste diploma archivistiek zal Kool-Blokland tevens benoemd worden tot rijksarchivaris in Zeeland, gemeentearchivaris van Middelburg, gemeentearchivaris van Veere en waterschapsarchivaris van het Waterschap Zeeuwse Eilanden. Tot die tijd wordt de taak van archivaris waargenomen door drs Hanneke van Aalst, hoofd van de afdeling Informatie & Kennis van het Zeeuws Archief.

Hannie Kool-Blokland (52) was vanaf 2003 wethouder economische zaken, financiën, monumenten en archief, en ruimtelijke ordening bij de Gemeente Middelburg. Voor het Zeeuws Archief is zij geen onbekende. Sinds de oprichting van het archief in 2000 was zij namens de gemeente bestuurslid. Kool-Blokland heeft veel belangstelling voor de Zeeuwse geschiedenis en promoveerde in 1990 op de geschiedenis van de zorg in Middelburg.

Foto's van fotograaf en uitgever D.P. Cornelisse in Zeeland in Beeld

Bij het opruimen van een huis aan de Rouaansekaai in Middelburg in 1985 werd een kist met bijzondere inhoud gevonden: meer dan negenhonderd oude negatieven, een echte schat aan beeldmateriaal. Het bleek te gaan om het werk van Dignus Pieter Cornelisse (1901-1970), fotograaf en uitgever in de provinciehoofdstad.

Cornelisse werd geboren in Goes en was zoon van een koetsier/pakhuisknecht. Het gezin verhuisde naar Middelburg waar Dignus Pieter Cornelisse vanaf 1916 de kost verdiende als kruideniersbediende. In 1924 vestigde hij zich als fotograaf in de Nederstraat. In zijn winkel verkocht hij fotomaterialen en

S.S. Koningin Wilhelmina, dienst Middelburg-Rotterdam v.v., aan de Rouaansekaai te Middelburg, 1946. Het schip was eigendom van de Zeeuwsche Stoomboot Mij te Rotterdam die adverteerde onder de naam Middelburgsche Maatschappij van Stoomvaart. Foto: D.P. Cornelisse, ZI-II-2347-233.

tabakswaren. Na vier jaar was hij in staat zijn winkel voort te zetten aan de belangrijkste winkelstraat de Korte Delft. De fotograaf maakte veel opnamen van zijn woonplaats; gebouwen en straten, bolwerken en singels, gebeurtenissen, bedrijvigheid aan het Kanaal door Walcheren en schepen. Schepen hadden zijn speciale belangstelling. Vaak ging hij naar Vlissingen, waar hij bij stormachtig weer foto's maakte van de golven die op de boulevards beukten. Buiten Vlissingen en Middelburg legde hij kerken en molens in dorpen en steden in de provincie vast. In de meidagen van 1940 waren het bombardement en de verwoesting van Middelburg het onderwerp. De gevolgen van de inundatie van Walcheren voor Middelburg buiten de vesten bracht hij van november 1944 tot en met oktober 1945 indringend in beeld. Cornelisse gaf een deel van zijn foto's in eigen beheer uit als prentbriefkaart. Daarnaast verkocht hij foto's aan de firma F.B. den Boer in Middelburg die er ook ansichten van uitgaf. Dankzij de vondst van de negatieven kan nu van een groot aantal prentbriefkaarten de herkomst herleid worden. De verzameling negatieven, bestaande uit glasnegatieven en 35mm negatieven op rol (acetaat-cellulose), is de afgelopen jaren geconserveerd en gescand. De glasnegatieven, die helaas

Een archiefdoosje met in Tyvek verpakte glasnegatieven van D.P. Cornelisse.

niet alle onbeschadigd waren, zijn verpakt in hoesjes van zuurvrij materiaal (Tyvek). Met behulp van een op maat gemaakte mal konden zes glasnegatieven tegelijk gescand worden. De verzameling is toegevoegd aan de historisch-topografische atlas Zelandia Illustrata deel II (nrs 2347-001 t/m 2347-932). De scans met de beschrijvingen zijn te raadplegen in *Zeeland in Beeld*, de beeldbank van het Zeeuws Archief, via www.zeeuwsarchief.nl.

De verwoesting van Middelburg in 3D

17 Mei 1940 legden beschietingen en de daarop volgende brand de Middelburgse binnenstad in puin. De puinhopen en het ruimen ervan werden vastgelegd door Corneel Pieter Sniijders die een set van 33 stereofoto's maakte. Hij deed dat op vakkundige wijze en zorgde ervoor dat op voor- en achtergrond iets te zien was, zodat de foto's veel diepte kregen. Het oog van de kijker wordt langs stapels stenen, poserende werklieden of kinderen door de puinhopen geleid.

De originele stereofoto's kunnen alleen in 3D bekeken worden met een stereokijker. Voor de tentoonstelling *Middelburg in de Tweede Wereldoorlog - Van verwoesting tot wederopbouw* heeft het Zeeuws Archief tien foto's bewerkt tot zogenoemde anaglyphen. Deze kunnen met een stereobril, voorzien van een blauw en een rood glas, worden bekeken. De bewerkte foto's zijn te zien in de vitrine naast de balie en in de tentoonstellingsruimte. De stereobrillen hangen en liggen erbij. Een betere indruk van de verwoesting van de binnenstad kunnen we u niet geven! Kijk voor meer informatie over het maken van de anaglyphen op ons weblog zeeuwsarchief.blogspot.com.

De serie stereofoto's maakte misschien deel uit van de foto's die Sniijders in opdracht van de Duitse bezetter maakte. Na de bevrijding werd de fotograaf wegens collaboratie geïnterneerd. Voor de oorlog werkte Sniijders bij lichtdruk-

kerij Van Straaten in Middelburg, uitgever van bijvoorbeeld prentbriefkaarten. Hij gebruikte zijn vakkennis echter ook voor malafide praktijken; in 1920 werd hij veroordeeld voor valsemunterij. Lees meer over de vervalsingen en zijn ontmaskering op www.zeeuwsarchief.nl. De expositie is te zien t/m vrijdag 7 januari 2011 in het Zeeuws Archief.

Stereofoto uit de serie van fotograaf Corneel Pieter Sniijders over het puinruimen na het bombardement van Middelburg op 17 mei 1940. Werklieden bij de pomp op het Muntplein in de Abdij. Verzameling Beeld en Geluid, toegang 300, inv.nr 131-33.

Educatief project *Middelburg in de Tweede Wereldoorlog*

Dit najaar gaat een educatief project van start over Middelburg in de Tweede Wereldoorlog, bestemd voor de bovenbouw van het primair onderwijs en de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het bestaat uit een speurtocht en een website met foto- en verdiepingsopdrachten. De speurtocht leidt door de binnenstad langs plaatsen die herinneren aan de verwoesting door het bombardement op 17 mei 1940 en de wederopbouw, die al tijdens de oorlog begon. De verschillende onderdelen kunnen ook apart van elkaar worden uitgevoerd. Het project wordt ontwikkeld door het Zeeuws Archief, decreet (Ramon de Nennie) en educatief bureau onWijs (Edith Zuiderent en Remco de Korte). Het project maakt deel uit van het programma *Het Vergeten Bombardement* en wordt medefinancierd door de Adriaan van Westreenenstichting.

Kort nieuws

Expositie *Toren + Tijd* over de twaalf eeuwenoude torens die door de gemeente Veere worden beheerd. Stadhuismuseum de Vierschaar te Veere. T/m 31 oktober, dagelijks van 13.00 – 17.00 uur. Toegang € 1,50, t/m 12 jaar gratis. Omdat 2010 het Zeeuwse jaar van de fiets is, verschijnt bij de expositie een online fietsroute langs de twaalf torens, www.ZeelandMuseumland.nl.

Open Monumentendag, zaterdag 11 september.

Rondleidingen met gids door het achttiende-eeuwse Van de Perrehuis. Ooit het deftige domein van een vermogend regentenechtpaar en hun personeel, nu de werkvertrekken van de medewerkers van het Zeeuws Archief. Kijk voor het programma op www.zeeuwsarchief.nl.

Wandeling *In de voetsporen van Nescio*

Een wandeling door het Veere van 1908. Zaterdag 11 september 2010, 10.30 – 12.30 uur. Start bij het Stadhuis, Markt 5, Veere. Rondleider: dhr. P. Blom. € 19,- ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief; € 22,- niet-leden. Aanmelden via www.volksuniversiteitzeeland.nl.

Expositie *NoordstraatParty lab4architectuur.XX*

Het Laboratorium voor Architectuur in de Lange Noordstraat te Middelburg bestaat twintig jaar. Oprichter, architect en Middelburger Johan de Koning viert het vierde lustrum met

een expositie van maquettes en tekeningen in en om de Lange Noordstraat. In het Zeeuws Archief zijn een maquette en tekeningen te zien van ideeën voor nieuwbouw op de plaats van het Van Dishoeckhuis in Vlissingen. Dit verdwenen, monumentale pand werd ontworpen door Jan Peter van Bourscheit, eveneens de architect van het Van de Perrehuis. De expositie is te zien van 15 september t/m 15 oktober 2010. Meer informatie op www.zeeuwsarchief.nl.

Cursus *Paleografie voor beginners*

Leer eeuwenoude archiefstukken lezen in het Zeeuws Archief. 5 dinsdagavonden van 19.30 – 21.30 uur. Aanvang: dinsdag 2 november 2010. Docent: dhr. I.J. van Loo. € 77,- ZVU-leden en Vrienden van het ZA; € 88,- niet-leden. Aanmelden via www.volksuniversiteitzeeland.nl.

Workshop *Zeeuwse voorouders digitaal*

Stamboomonderzoek doen via de computer. Zaterdag 6 november 2010 in het Zeeuws Archief, 10.30 – 12.30 uur. Docent: dhr. L.M. Hollestelle. € 19,- ZVU-leden en Vrienden van het ZA; € 22,- niet-leden. Aanmelden via www.volksuniversiteitzeeland.nl.

Twitter *Follow an Archive!* Vrijdag 12 november is opgedragen aan alle archiefinstellingen in de wereld. Verstuur die dag een tweet met de naam van uw favoriete archiefinstelling en de hashtag #followanarchive. Zo helpt u mee om wereldwijd archiefinstellingen onder de aandacht te brengen.

Adres en openingstijden

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, tel. (0118) 678800, fax (0118) 628094, info@zeeuwsarchief.nl, www.zeeuwsarchief.nl

De studiezaal en de expositieruimte zijn geopend van dinsdag tot en met vrijdag en elke eerste zaterdag van de maand van 9.00 tot 17.00 uur. De expositieruimte is ook op maandag open.

Abonnement Nieuwsbrief

Wilt u deze gratis Nieuwsbrief voortaan als abonnee ontvangen, mail uw adresgegevens dan naar info@zeeuwsarchief.nl onder vermelding: abonnement Nieuwsbrief. U kunt zich via dit mailadres ook afmelden. Hebt u geen e-mail, stuur dan een kaartje naar het Zeeuws Archief met uw aan- of afmelding.